

PIECELIES UN NOBALSO!

KĀ ES VARU VEICINĀT PILSONU
LĪDZDALĪBU VĒLĒŠANĀS?

Kā veicināt Kuldīgas novada pilsoņu iesaistīšanos vēlēšanās

Piedalīšanās pašvaldību, Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanās ir katra pilsoņa tiesības un pienākums. Diemžēl, ne visi balsttiesīgie vēlētāji izmanto šīs tiesības un nereti pauž viedokli, ka nav vērts piedalīties, jo “tāpat nekas nemainīsies”, “es tāpat neko nevaru ietekmēt”, “mana balss nav svarīga” un tamlīdzīgi. Īpaši to uzsver jaunieši, kuri būs nākotnes politiķi visos līmeņos un no viņiem būs atkarīga katras pašvaldības, valsts un Eiropas nākotne.

Situācijas raksturošanai iegūta informācija par pēdējo vēlēšanu aktivitāti Kuldīgas novadā 2019.gadā un 2022.gadā.

Uz 14. Saeimas vēlēšanām Kuldīgas novadā bija 22 989 balsttiesīgie. Uz 2021.gada. pašvaldību vēlēšanām – 23 278 balsttiesīgie un EP vēlēšanām 2019.gadā – 18,726 balsttiesīgie. Vēlētāju aktivitāte apkopota tabulā.

1.tabula. Vēlētāju aktivitāte (pēc www.cvk.lv)

Vēlēšanas, gads	Balsttiesīgie vēlētāji Kuldīgas novadā	Vēlētāju aktivitāte
14.Saeimas vēlēšanas, 2022.	22989	66,85%
Pašvaldību vēlēšanas, 2021.	23378	31,45%
Eiropas parlamenta vēlēšanas, 2019.	18726	28,49%

Kā redzams no tabulas datiem, zemākā vēlētāju aktivitāte bijusi pašvaldību un Eiropas parlamenta vēlēšanās. Kāpēc tik maza iedzīvotāju aktivitāte un ieinteresētība savā nākotnē – tie ir būtiskākie jautājumi, uz kuriem atbildes tika meklētas pētījuma gaitā.

Projekta aktivitātes

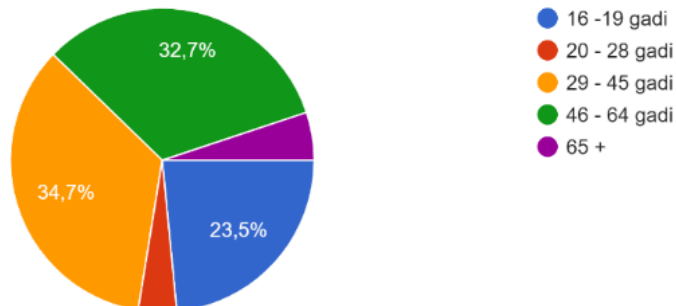
- 1.tikšanās ar Eiropa Direct Kuldīga pārstāvēm,
2. atklātā stunda ar EP deputātu Ivaru Ījabu,
3. diskusija 11.klasē “Kāpēc piedalīties vēlēšanās un kādam jābūt labam deputātam”,
4. informācijas atlase un analīze ,
5. Kuldīgas novada iedzīvotāju aptauja un aptaujas datu analīze,
6. EP deputātu aktivitāšu izpēte sociālajos tīklos,
7. intervija ar politiski aktīvu cilvēku, bijušo pašvaldības un 13. Saeimas deputātu.

Lai gūtu priekšstatu par vietējās kopienas iedzīvotāju attieksmi pret piedalīšanos vēlēšanās un vēlētāju pasivitāti, KCV 11.klases jaunieši nolēma izveidot anketu un aptaujāt savus tuviniekus – vecākus, vecvecākus, draugus, radus, paziņas un veidot pārskatu par iedzīvotāju attieksmi pret pilsoņa pienākumi. No 110 izsūtītajām anketām, iegūtas 98 atbildes.

1.attēls. Respondentu vecums

Jūsu vecums

98 atbildes

Aplūkojot pirmās diagrammas datus, var redzēt, ka vairums aptaujāto ir vecuma posmā no 29 līdz 45 gadiem. Uzreiz pēc tam seko vecuma posms no 46 līdz 64 gadiem. Mūsuprāt, šādi vecuma posmi ir aptaujāti visbiežāk, jo tie ir mūsu vecāki, vecvecāki, kuriem tika nosūtītas anketas. Trešais visbiežāk aptaujāto cilvēku vecuma posms ir no 16 līdz 19 gadu vecumam. Šis vecuma posms trešajā vietā pēc aptaujāto cilvēku skaita ir, jo tas ir mūsu vecums, mūsu draugu vecums, kuriem esam sūtījuši anketu. Lai arī 16 gadus veci jaunieši vēl nevar piedalīties balsošanā, viņu viedoklis ir svarīgs, jo skolās viņi ir apguvuši vēlēšanu nozīmi un mācās demokrātijas pamatvērtības.

Tā kā iedzīvotājiem ir iespēja piedalīties gan pašvaldību, gan Saeimas un Eiropas Parlamenta vēlēšanās, pēijuma autrim šķita svarīgi noskaidrot respondentu viedokli par vēlēšanu nozīmīgumu.

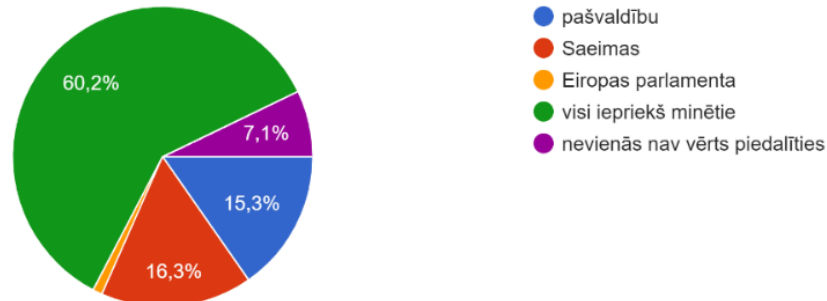
2.attēls. Infografiks Vēlēšanu salīdzinājums.

3.attēls. Kurās vēlēšanās noteikti vajadzētu piedalīties.

Kurās vēlēšanās noteikti vajadzētu piedalīties?

98 atbildes

Aplūkojot šīs diagrammas datus varam redzēt, ka vairāk par pusi aptaujāto cilvēku domā, ka vajadzētu piedalīties gan pašvaldību, gan Saeimas, gan arī Eiropas parlamenta vēlēšanās. Mūsuprāt, cilvēki domā, ka visas šīs vēlēšanas ir vienlīdz svarīgas, jo ietekmē mūsu nākotni, mūsu valsts darbību un mūsu pilsētu attīstību. 7% aptaujāto cilvēku ir atbildējuši, ka nevienās vēlēšanās nav vērts piedalīties. Šāda atbilde mūs pārsteidz, jo, pēc mūsu domām, cilvēki ir informēti, ka ir jāpiedalās vēlēšanās, jo tas ir pilsoņa pienākums!

Pirms jebkura līmeņa vēlēšanām notiek aktīva priekšvēēšanu aģitācija – tiek drukātas avīses, reklāmu bukleti, deputātu kandidātu tikšanās ar vēlētajiem, debates klātienē un medijos. Pēdējos gados viens no veidiem saziņai ir sociālie mediji.

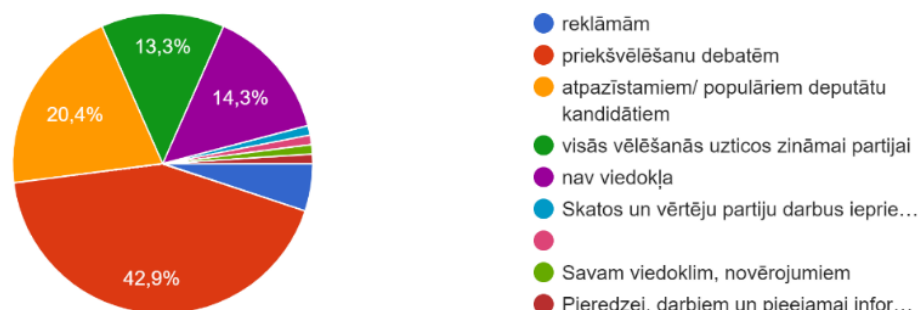
Uz jautājumu, vai pirms vēlēšanām vēlētais iepazīstas ar partiju programmu, lielākā daļa aptaujāto 75,5 % ir atbildējuši, ka iepazīstas ar partiju programmām. Tikai 18% aptaujāto cilvēku pirms vēlēšanām neiepazīstas ar partiju programmām. To ir svarīgi darīt, jo tad pirms vēlēšanām cilvēki spēs izvērtēt par kādu partiju vēlas atdot savu balsti, ko partijas dalībnieki sola darīt Eiropas, Latvijas vai pilsētas labā. Uz vēlēšanām dodoties ir jāzina par ko balsot, lai izvēlētos tieši to partiju, kura spēj pārstāvēt vēlētaļu intereses un ieceres.

Gandrīz puse aptaujāto cilvēku atbildēja, ka pirms vēlēšanām uzmanību pievērš tieši priekšvēlēšanu debatēm. (3.attēls) Mūsuprāt, tas ir tādēļ, ka debatējot, pamatojot savu viedokli, atbildot uz jautājumiem, vēlētaļi redz kādi ir cilvēki, kā cilvēki atbild uz tiešiem un konkrētiem jautājumiem no, kuriem nav iespējas izvairīties, un tas palīdz pieņemt lēmumu par ko balsot vai nebalsot. 20,4% respondentu šķiet nozīmīgi, ka deputātu kandidāts ir atpazīstams, iespējams, sevi darbos jau pierādījis. Pārsteidz tas, ka 14,3% respondenti atzinuši, ka nav viedokļa un 13% uzticas zināmai partijai un zināmiem cilvēkiem.

4.attēls. Kam vēlētāji pievērš uzmanību pirms vēlēšanām.

Kam vēlētāji pievērš uzmanību pirms vēlēšanām?

98 atbildes

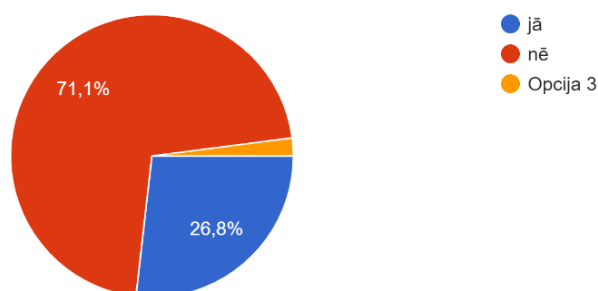

Vairāk kā puse aptaujāto dalībnieku ir atbildējuši, ka seko līdz ievēlēto deputātu aktivitātēm sociālajos tīklos (5.attēls) Nav daudz deputātu, kas dalās ar savām aktivitātēm sociālajos tīklos, bet tie, kas dalās tiem seko ļoti daudz cilvēku. Mēs domājam, ka tas ir tādēļ, lai cilvēki zinātu, un uzzinātu jaunāko un vajadzīgo informāciju par sev interesējošajām tēmām.

5.attēls. Vai sekojat līdz ievēlēto deputātu aktivitātēm sociālajos medijos.

Vai sekojat līdz ievēlēto deputātu aktivitātēm sociālajos medijos (facebook, instagram, Tik-tok, telegram u.c)

97 atbildes

Ņemot vērā respondentu vecumu, jāsecina, ka sociālos medijos vairāk izmanto jaunās paaudzes vēlētāji un šis saziņas veids varētu būt jauniešus uzrunājošs. Vēlētājus, kuri izmanto TV, radio, presi, priekšroku dos tradicionālajiem informācijas avotiem. Iespējams, deputātiem vairāk jāstāsta par savām aktivitātēm, jāpiesaista savi vēlētāji un atbalstītāji, jo tas varētu būt viens no veidiem, kā saglabāt saikni ar savu vēlētāju.

Pētījuma gaitā tika analizēta informācija, ar kuru ievēlētie EP deputāti dalās savos sociālo tīklu kontos. Jādomā, ka šādā veidā deputāti informē savus vēlētājus un tiem ir iespēja pārliecināties par deputātu darbu.

2.tabula. EP deputātu aktivitātes sociālajos tīklos.

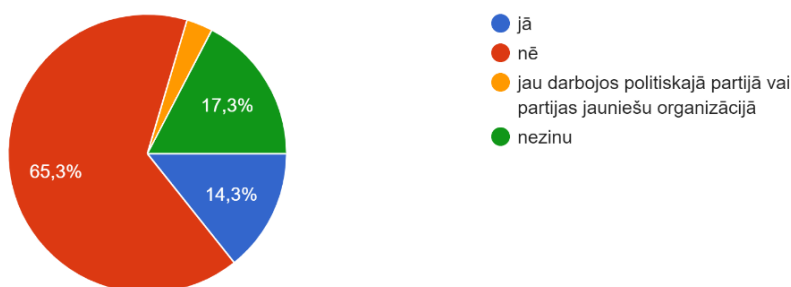
Deputāts	Aktivitātes
Inese Vaidere (Twitter, Instagram, Facebook)	Visos sociālos mēdijos liek vienu un to pašu. Informē par notikumiem Eiropā un Latvijā, piemēram, Somijas iestāšanos NATO un, kā tas palīdz Baltijas valstīm ar drošību pret Krieviju. Inese sociālos mēdijos liek kā dodas uz dažādiem reģioniem, lai informētu cilvēkus par EP un dažādām aktualitātēm. Piemēram, I. Vaidere devās uz Aknīstes vidusskolas, lai tiktos ar vidusskolniekiem, lai pārrunātu par vēlēšanām un viņas pienākumiem EP.
Dace Melbārde (Facebook, Tiktok)	Dace Melbārde liek mēdijos, kā viņa informē jauniešus skolās, konferencēs un jauniešu nākotnes attīstību. Piemēram, viņa runāja konferencē "Eiropas nākotne mūsu rokās". Melbārde daudz raksta par situāciju Ukrainā. Piemēram, D. Melbārde rakstīja par Ukrainas valsts prezidenta, Volodimira Zelenska viesošanās Latvijā, kur viņš daudz runāja par solidaritātes nozīmi Eiropā un pateicās ikvienam Eiropas iedzīvotājam, kas ir palīdzējis Ukrainai un tās cilvēkiem.
Ivars Ījabs (Twitter, Instagram, Facebook)	Ivars Ījabs mēdijos liek un iegulda daudz laika, kur tiek publicētas dažādas lietas. Tās iekļauj informācija un notikumi Nato, ES. I. Ījabs arī plaši sludinājis savus apmeklējumus pie skolniekiem dodot savas atziņas pēc viņu satikšanas. Būtiski sakot, publicē plašu informāciju kopumā par Latviju un Eiropas Savienību. Arī tiek iekļauta sava personīgā dzīve. Var teikt ,ka mēdijos viņš rūpīga atlasa informāciju, kuru publicēt un rādīt citiem cilvēkiem.
Andris Ameriks (Twitter, Facebook, Instagram)	Deputāts Ameriks galvenokārt sociālajos tīklos publicē bildes no ikdienas EP darba, komandējumiem, sasniegumiem. Kā arī deputāts aktīvi pārpublicē dažādus rakstus, kas skar viņu un ne tikai. Arī diezgan aktīvi sniedz intervijas Latvijas žurnālistiem un ārzemju, kas parasti ir Latviešu valodā, Angļu un Krievu valodā. Aktīvs Eiropā pieņemto lēmumu komentētājs "Facebook" kontā kur ieraksti pārsvarā ir Latviešu/Krievu valodā.
Sandra Kalniete (Twitter, Facebook, Instagram)	Deputāte Kalniete savus ierakstus veic tikai latviešu un angļu valodā. Intervijas arī tiek sniegtas tikai latviešu un angļu valodā. (Iespējams atrast kādu ierakstu kādā citā valodā, bet ilgāku laiku izskatoties netika atrasti ieraksti kādā citā valodā). Sandra Kalniete ir aktīva Ukrainas atbalstītāja par to liecina publicētie ieraksti un bildes. Kalniete publicē bildes arī no savas ikdienas ne tikai darba EP.
Roberts Zīle Twitter, Facebook, Instagram, Tik Tok- Netiek Izmantos. Spriežot pēc ierakstiem sociālajos tīklos, deputāts šo platformu neatbalsta.	Deputāts Zīle kā jau iepriekš minētie deputāti aktīvi dalās ar savu dienu un darbiem EP. Ieraksti sociālajos tīklos tika atrasti tikai latviešu un angļu valodā, līdzīgi kā deputāte Kalniete. Deputāts aktīvi piedalās intervijās ar ārvalstu žurnālistiem.
Nils Ušakovs (Twitter, Instagram, Facebook, Tik tok)	Deputāts Ušakovs, neskatoties uz deputāta prāvo sekotāju skaitu, kas ir krievi viņš ierakstus veic tieši latviešu valodā. Atsevišķi ieraksti un intervijas protams ir atrodamas krievu valodā, bet pārsvarā sekotāji tiek uzrunāti latviski. Pārējos sociālajos tīklos deputāts aktīvi dalās ar savu ikdienas darbu EP, kas aktīvāk tiek liktas Tik Tok platformā. Protams deputāts arī pārpublicē dažādus ziņu sižetus.
Tatjana Ždanoka Facebook, Twiiter (nav aktīvs no 2019.gada),	Tatjana Ždanoka liek video klipus no EP sēdēm no Strasbūras, kur runā par problēmām Latvijā un Eiropā. Piemēram, Tatjana runāja par nesamērīgajām Latvijas valdības un deputātu algu pieaugumam attiecībā pret valstī noteikto minimālo algu. Vēl Tatjana kritizēja Eiropas Komisiju par tiesiskuma nodrošināšanu EP. Liek rakstus krievu valodā, video arī angļu valodā.

Kā atzīst paši jaunieši, tad ar Facebook un Twitter platformām deputāti vairāk uzrunā pieredzējušākus vēlētājus. Savukārt, Tik tok lietošana sabiedrībā, īpaši valsts iestādēs ir diskutējams jautājums.

6.attēls. Respondentu gatavība iesaistīties pašvaldības, valsts un Eiropas nākotnes veidošanā un iesaistīties politiskajās partijās.

Vai es būtu gatavs iesaistīties pašvaldības, valsts un Eiropas nākotnes veidošanā un iesaistīties politiskajās partijās?

98 atbildes

No aptaujātajiem cilvēkiem vairāk kā puse ir atbildējusi, ka nevēlētos iesaistīties pašvaldības, valsts un Eiropas veidošanā. Mēs domājam, ka tas ir tādēļ, ka vairumam cilvēku nav nepieciešamās izglītības, daudziem cilvēkiem, iespējams, ir bail, un ir cilvēki kam politika nenasita un nevēlas tajā iesaistīties. 14% aptaujāto dalībnieku ir atbildējuši, ka vēlas iesaistīties pašvaldības, valsts vai Eiropas veidošanā. Tas ir tikai pozitīvi un atbalstāmi, ja cilvēkam ir interese, vajadzīgā izglītība, apņemšanās un mērķtiecība, to ir jācenšas īstenot. Apkopojot datus uzzinājām, ka aptaujātos cilvēku vidū ir 3,1% cilvēku ir tādi, kuri jau ir iesaistījušies pašvaldības, valsts vai Eiropas nākotnes veidošanā un politiskās partijas veidošanā. Skaitlis ir mazs, bet arī nozīmīgs, jo katra cilvēka balss, katra mazākā darbība ietekmē Eiropas, valsts, un pilsētas attīstību nākotnē.

Klasē jaunieši diskutēja par nepieciešamību būt politiski aktīviem un izteica priekšlikumus, kā panākt iedzīvotāju iesaisti. Kāpēc piedalīties EP vēlēšanās – no tā ir atkarīga mūsu nākotne, lai vēlētāja balss neaizietu zudībā, piedalīties vēlēšanās ir pilsoņa pienākums, lai Tava nākotne nebūtu atkarīga no citu uzskatiem un tiktu pārstāvētas Tavas intereses, lai cilvēki parādītu to, ka nav vienaldzīgi pret notiekošo, lai ievēlētu labāko savas valsts pārstāvi, tā ir piedalīšanās demokrātijas veidošanā un katra pilsoņa pienākums, iespēja piedalīties nākotnes veidošanā.

Es būtu labs EP deputāts, jo:

- Esmu radošs, ar savu viedokli, spēju ieklausīties citos,
- Atbalstu demokrātiskas vērtības un vēlos padarīt Eiropu par labāko vietu pasaulē,
- Iestājos par cilvēktiesībām un gribu panākt, lai nebūtu vardarbība pret dzīvniekiem,
- Rūpētos par visām iedzīvotāju grupām, lai nebūtu trūcīgie un visiem būtu pieejama izglītība,

- Spēju sadarboties, uz klausīt citus, plānot budžetu,
- Par katru vēlētajū balsi iestādīšu koku,
- Atbalstu demokrātiju un esmu par “zaļu” Eiropu,
- Iesaistītu jauniešus nākotnes Eiropas veidošanā. (izvēlētas spilgtākās atbildes, jo vairākas atkārtojās).

Diskusijā skolēni pievērsa uzmanību tam, ka ievēlētajiem deputātiem jābūt atbildīgiem savu vēlētajū priekšā, lai pirms nākošajām vēlēšanām varētu atskaitīties par paveikto un iemantotu vēlētajū uzticību. Tas varētu būt viens no ieteikumiem, lai paaugstinātu vēlētajū aktivitāti. Ievēlēto deputātu pienākums ir pildīt pirms vēlēšanām dotos solījumus. Deputātam jābūt atbildīgam par saviem solījumiem un darbiem.

Lai panāktu pilsoņu iesaisti vēlēšanās, vēlētajū grib redzēt ievēlēto deputātu atbildību, darbības pārstāvēt vēlētajū intereses. Ja deputātam būtu jāatbild par savu rīcību, solījumiem un to īstenošanu, vēlētajū būs ieinteresētāks atbalstīt savu deputātu.

Precīzākai problēmas izpētei notika video diskusija – tikšanās ar aktīvu Kuldīgas novada pilsoni, politiķi, lauksaimnieku, bijušo Kuldīgas pašvaldības un 13.Saeimas deputātu Ēriku Pucenu. Jaunieši bija sagatavojuši jautājumus un izvērtās interesanta diskusija – kāpēc vajadzētu iesaistīties politikā, kāpēc balsot un kā panākt iedzīvotāju aktivitāti vēlēšanās. Interesanti, ka Ē.Pucens īpaši uzsvēra jauniešu lomu un atbildību nākotnes veidošanā un un puda viedokli, ka pašvaldību vēlēšanās vajadzētu ļaut balsot jauniešiem no 16 gadu vecuma. Viņa priekšlikums vēlētajū aktivitātes veicināšanai – nodokļu atlaides balsotājiem pašvaldību un Saeimas vēlēšanās un atbalsts Eiropas projektos tiem uzņēmējiem un lauksaimniekiem, kuri balso EP vēlēšanās. Lai vēlētajū būtu ieinteresēts sekot politiķu darbam pēc vēlēšanām, vajadzētu palielināt deputātu atbildību par solījumiem.

Pilnu interviju skatīt https://youtu.be/u5mjf_JsvUY

Secinājumi un priekšlikumi

1. Vairāk un aktīvāk informējot jauniešus un pārējos cilvēkus par to, ka uz vēlēšanām ir jāiet, par to, cik tas ir svarīgi pašvaldības, valsts un Eiropas attīstībā un nākotnē vēlētajū skaits varētu pieaugt.
2. Skolās daudz vairāk ir jārunā un jaunieši jāizglīto par politiku, lai viņos jau tagad rastos interese par to visu, lai vēlāk aktīvi un lietderīgi apmeklētu vēlēšanas un, lai arī viņiem pietiktu drosmes veidot savu partiju un kandidēt kādās no vēlēšanām.
3. Cilvēkiem, kuri nedodas uz vēlēšanām ir jāpiemēro naudas vai arī kādi citi sodi, lai mudinātu doties un savu balsi atdot sev vēlamajai partijai.
4. Lai cilvēkiem rastos un nostiprinātos uzticības politiķiem, viņiem būtu jāpilda solītais, jābūt pateicīgiem, ka ir tiki ievēlēti un būtu jābūt cieņai pret vēlētajiem.
5. Gan pašvaldību, gan Saeimas, gan Eiropas parlamenta vēlēšanas ir vienlīdz svarīgas, jo visas šīs vēlēšanas ietekmē mūsu nākotni, pilsētu attīstību, valsts un Eiropas darbību.
6. Pašvaldību un Saeimas vēlēšanās balsojušiem vēlētajiem piedāvāt NĪN atlaides, bet Eiropas Parlamenta vēlēšanās balsojušiem – atbalsts uzņēmējiem un lauksaimniekiem, kuri pretendē uz ES projektu finansējumu (papildus punkti, bonusi).
7. Palielināt deputātu atbildību par priekšvēlēšanu solījumiem un dot vēlētajiem tiesības atsaukt deputātu.

7.attēls.Skolēnu priekšlikumi darba procesā.

